

IEKŠLIETU MINISTRIJA

Latvijas Policijas akadēmijas (LPA) likvidācija bija vienkārši kļūda vai pārdomāts lēmums? Valsts kontroles (VK) organizētajā seminārā ģenerālprokurors skaidri pateica savu viedokli, ka tagad, pēc LPA likvidācijas, nav iespējams sagatavot labus izmeklētājus un tas ir iemesls tam, ka VK atrastie pārkāpumi, ierosinātie kriminālprocesi netiek novesti līdz tiesai, jo trūkst labi izglītotu policijas darbinieku.

Latvija atzinās, ka nespēj veikt kibernoziegumu kvalitatīvu izmeklēšanu, un bija gatava izdot aizdomās turamo citai valstij, lai tur veiktu iespējamā nozieguma izmeklēšanu. Vai tas rada pārlicību par mūsu IeM pārstāvju atbilstošu kompetenci?

Tagad IeM pārstāvji iegūst izglītību civilajās augstskolās. Policisti - Stradiņu universitātē, kas ir medicīnas speciālistu sagatavošanas iestāde, bet robežsargu virsnieki mācās civilajā Rēzeknes augstskolā. IeM no sava budžeta maksā civilajām augstskolām par sava personāla sagatavošanu. Par absolventu kvalitāti ir atsevišķs jautājums, un eksperti to ir atbilstoši novērtējuši. Tā nav pietiekama.

AIZSARDZĪBAS MINISTRIJA

Ļoti pareizs bija MK lēmums 1992.gada 13.aprīlī veidot AM Nacionālo aizsardzības akadēmiju (NAA), kas sāka gatavot virsniekus NBS. Tajā laikā, pirmkārt, Aizsardzības spēkiem (AS), arī robežsargiem (NAA bija speciāla RAS fakultāte), Zemessardzei un Drošības dienestam, kas nebija AM pakļautībā. Daži NAA absolventi turpināja dienestu Policijas Mobilajā bataljonā.

Deviņdesmito gadu sākumā Rietumvalstīs un, pirmkārt, NATO vienojās, ka virsniekiem ir vajadzīga akadēmiskā izglītība. ASV prestižajās spēku veidu akadēmijās kadeti ir iespēja apgūt vienu no vairāk nekā 20 dažādām bakalauru programmām civilajās specialitātēs. Pēc militārās akadēmijas viņi apgūst papildu zināšanas un iemaņas kādā no militārajām specialitātēm.

Vācijā, līdzīgi PSRS, virsnieka karjera sākās no karaskolas, tad dienests BS vienībās un tad jau akadēmija vai Bundesvēra universitāte. Skandināvijas valstīs arī bija ļoti prestižas karaskolas, bet tās nedeļa akadēmisko izglītību.

Tagad arī Baltijas jūras valstu virsnieku sagatavošanas iestādes ir vienojušās, ka virsniekam ir jābūt akadēmiskajai izglītībai un tās diploms atbilst visām civilo augstskolu prasībām. Atšķirība ir tajā faktā, ka dažās valstīs, kur nav atzīta militārā zinātne, virsniekam ir civilais bakalaura diploms un papildu sertifikāts par militāro izglītību. Valstīs, kur ir atzīta un oficiāli reģistrēta militārā zinātne, var izdot vienu bakalaura vai maģistra diplomu. Piemēram, NAA ir studiju programma un tiek izsniegts atbilstošs diploms - Militārās vadības un drošības zinātņu maģistrs.

Tagad ir tendence noteikt jaunākajiem virsniekiem akadēmisko izglītību bakalaura, vecākajiem virsniekiem - maģistra līmenī un dažās valstīs augstākajiem virsniekiem tiek prasīts doktora grāds. **Akadēmiskā izglītība ir nepieciešama, bet ne pietiekama, lai saņemtu nākamo dienesta pakāpi un atbilstošu amatu,** jo karavīriem papildus vajadzīgas ir specifiskas zināšanas un iemaņas militārajā jomā.

NAA veiksmīgi uzsāka savu darbu, izveidoja divas bakalaura programmas, un saņēma atbalstu no AM un pārējām Latvijas augstskolām. Tad, mainoties akadēmijas vadībai, tika likvidētas bakalaura studiju programmas un bija mēģinājums pāriet tikai uz viena gada apmācības programmu, kas bija izveidota cilvēkiem ar jau iegūto akadēmisko izglītību. Tāda programma tika izveidota jau 1993.gadā, bet kā papildinājums, tomēr balstīt virsnieku sagatavošanu tikai uz „neveiksminiekiem” nevar.

Jaunieši stājās augstskolā, lai iegūtu izvēlēto specialitāti un parasti, absolvējot augstskolu, strādāja izvēlētajā specialitātē. Tas bija 1996. gads, kad atrast darbu nebija tik lielu problēmu. Tie, kas neprata atrast darbu, nespēja vai negribēja strādāt savā profesijā, bija kandidāti mācībām NAA viengadīgajā mācību kursā. Tas bija solis uz NAA kā augstskolas likvidēšanu. Es 2004.gadā atgriezos akadēmijā un iniciēju militārās zinātnes reģistrāciju Latvijā. Mans priekšlikums tika Latvija LZA izvērtēts, atbalstīts un MK tika apstiprināta militārā zinātne. NAA tika izveidotas integrētas, kopā ar RTU, Rīgas aeronavigācijas institūts (RAI), Latvijas Jūras akadēmija (LJA) un Baltijas Aizsardzības koledžu, trīs bakalaura un viena maģistra programma.

Tika izdots žurnāls “Militārais Apskats” ar starptautisko redakciju. Krīzes gados tas tika slēgts. Viena no prasībām Latvijas akadēmijām ir uzturēt savu zinātnisko žurnālu. NAA ar Senāta lēmumu tika izveidots un reģistrēts elektroniskais žurnāls “Militārā Zinātne”. Bija veiktas iestrādes un plāni veidot NAA doktorantūru.

Tagad praktiski ir slēgts žurnāls “Militārā Zinātne”, apturēta Senāta darbība un būtiski samazināts NAA akadēmiskā personāla doktoru skaits. “Latvijas avīzē” 2014.gada 14.maijā bija izvērtētas augstskolas. Par kritērijiem un augstskolu vietām LU vērtējumā var diskutēt, bet NAA vispār nav ne akadēmiju, ne augstskolu sarakstā. Tas rada jautājumus. Kādreiz AM ierēdņi gribēja veidot tādu akadēmijas Satversmi, kas neatbilstu Izglītības likumam un reāli NAA izslēgt no augstskolu saraksta. Tad man izdevās šo iniciatīvu apturēt. Tagad izskatās, ka šī ideja tiek īstenota.

Katrs var padomāt un atbildēt, vai tas paaugstina NAA un tās absolventu virsnieku izglītības līmeni, viņu profesijas prestižu un iespēju pēc dienesta iekļauties civilajā dzīvē? Kas nāks mācīties uz akadēmiju? Un finālā - kāda būs NBS virsnieku un vadības kvalitāte, kompetences? Vai mēs paši nepazeminām savu aizsardzības

potenciālu? Vai objektīvi tiek izvērtētas beidzamo laiku militārās mācības, piemēram, „Namejs”? Jautājumu daudz, bet nav loģiski pamatotu atbilžu.

NBS komandieris ir vairakkārt pamatoti teicis, ka galvenā vērtība NBS ir labi sagatavots karavīrs. Tika pievests piemērs, ka lai izaudzinātu, piemēram, majoru vajag ~15 gadus un karavīram ir jāiegūst gan akadēmiskā izglītība, gan dienesta pieredze, gan sekmīgi jāapgūst dažādi kursi. Kā tiek realizēts dzīvē? Viens spēka veids – Jūras spēki (JS). Latvijā nav daudz JS vecāko un augstāko virsnieku ar labu izglītību un dienesta pieredzi. Gaidis Zeibots - bijušais NBS komandieris, kas uzņēmās atbildību un aizgāja pensijā, sakarā ar SUV karavīru bojā eju. Jūras kapteiņi [Ilmārs Lešinskis], Andrejs Zvaigzne Aleksandrs Pavlovičs, kas ieguvuši militāro izglītību PSRS laikos, dienējuši, mācījušies ASV, bet viņus „aizgāja”. Sarakstu varētu turpināt.

Varšavas pakta valstīs notika BS skaitliskā samazināšana un atvaļināti tika, pirmkārt, PSRS laikos guvuši militāro izglītību karavīri. Tas ir loģiski. Daudziem ir pensijas vecums un sliktas angļu valodas zināšanas. Latvijā tikai veidojās NBS un daudziem karavīriem bija dažādas militārās izglītības un labas angļu valodas zināšanas, piemēram, [Ilmārs Lešinskis] mācījās arī ASV un bija Baltijas valstu BALTRON komandieris, bet viņu „aizgāja” neiedeva pielaidi. Tādu piemēru ir daudz un ne tikai JS. Vai tas stiprina Latvijas drošību? Nedomāju.

KO UN KĀ DARĪT? PRIEKŠLIKUMI

Pirms gada tika izsūtītas vēstules aizsardzības, iekšlietu un izglītības un zinātnes ministriem. Ar vēstules oriģināliem un pielikumiem var iepazīties manā mājas lapā www.kreslins.lv. Tālāk vienas vēstules satura pārskats, bez pielikumiem.

30.07.2013. Nr.6/42-3-n/5-11/13

Sakarā ar 2014.gada budžeta izstrādi un NATO prasību izpildi iedalīt 2% no IKP aizsardzībai lūgums izvērtēt priekšlikumu par to, ka Latvijai ir vajadzīga nacionāla augstskola, kur sagatavotu speciālistus valsts drošības struktūrām ar finansējumu no aizsardzības budžeta.

Nacionālās aizsardzības akadēmijai tika sagatavots priekšlikums par Latvijas Nacionālās drošības akadēmijas izveidi (sk. 1. pielikumu), kur dažādās fakultātēs tiktu sagatavoti speciālisti gan Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem, gan policijai, gan robežsargiem, gan citām drošības struktūrām. Tagad valsts krīzes pārvaldes struktūrās kopā plāno un strādā gan Aizsardzības ministrijas, gan Iekšlietu ministrijas, gan citu struktūru pārstāvji. Kopēja augstākā mācību iestāde stiprinātu krīzes pārvaldīšanā iesaistīto speciālistu savstarpējo sapratni un sadarbību. NAA tika

gatavots krīzes pārvaldes speciālista profesijas standarts un atbilstoša profesionālā bakalaura programma.

Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas nosaukumā ir ļoti būtisks vārds - Nacionālā, jo šis vārds tiek lietots tikai Latvijai ļoti svarīgu organizāciju un struktūru nosaukumos, piemēram, Nacionālais teātris, opera vai bibliotēka.

Pamatojoties uz spēkā esošajiem likumiem, normatīvajiem aktiem, Valsts kontroles aktu un vienkāršu loģiku, NAA nevajadzētu būt Mācību vadības pavēlniecības (MVP) štāba sastāvā. Loģiski būtu, ka NAA ir un paliktu AM akadēmija, pildot AM un, pirmkārt, NBS pasūtījumu, gatavojot karavīrus un arī civilos speciālistus valsts drošības jomā.

Pielikumā:

1. Latvijas Nacionālā drošības akadēmija uz 3 lp.
2. Nacionālās drošības akadēmijas izveides plāns uz 4 lp.

LR Saeimas deputāts

K.Krēsliņš

Kas būtu jādara? Vajag izpildīt pieņemtos lēmumus. Valdības deklarācijā ir rakstīts: „Izvērtēsim drošības un tiesību aizsardzības iestāžu kopīgo apmācību veikšanas iespējas uz Nacionālās aizsardzības akadēmijas bāzes sadarbībā ar Iekšlietu ministrijas padotības iestādēm.”

SECINĀJUMS: Latvijai ir vajadzīga nacionāla augstskola, kur gatavot speciālistus valsts drošības struktūrām. Sākotnēji NAA ir jākļūst par pilntiesīgu Latvijas augstskolu, kas spētu sagatavot mūsdienīgus, NATO prasībām atbilstošus virsniekus.

LATVIJAS NACIONĀLĀS DROŠĪBAS AKADEMIJA

Nosakot mācību vai izglītības iestādes nepieciešamību, sākotnēji jāizvērtē galvenie uzdevumi, kas jārisina AM un IeM struktūrām, tad jāizstrādā kvalifikācijas prasības tās personālam un pēc tam var izvērtēt, kur un kā var sagatavot atbilstošos speciālistus.

NBS struktūrās ir vajadzīgi kareivji, apakšvirsnieki (instruktori) un virsnieki. Virsnieki dalās jaunākajos, vecākajos, augstākajos, un vēl ir sadalījums pa regulārajiem spēkiem. Iekšlietu ministrijas struktūrās ir līdzīgs sadalījums virsnieku sastāvā.

NBS karavīru militārās izglītības sistēmai līdzīgai ir jābūt arī IeM struktūrās. Gan Rietumvalstu pieredze, gan NBS un policijas darba specifikas analīze nosaka, ka vajadzīgas speciālas mācību un izglītības iestādes, kur sagatavotu apakšvirsniekus, jaunākos, vecākos un augstākos virsniekus.

Valsts augstskolās gatavo dažādus speciālistus, piemēram, RTU ir dažādas fakultātes, universitātes sastāvā ir institūti, koledžas un zinātniski pētnieciskās struktūras. RTU studē gan celtnieki, gan datorspeciālisti, gan aviācijas speciālisti utt., bet kopīga ir studiju metodiskā vadība, kā arī kopīgas akadēmiskās katedras.

NATO Stratēģiskajā koncepcijā tiek nosaukti jaunie drošības draudi un izaicinājumi: globālais terorisms, kiberuzbrukumi, enerģijas resursu drošība un klimata maiņa.

Latvijas aizsardzības jautājumu konceptuāla sakārtošana ļauj loģiski un pamatoti analizēt Aizsardzības un Iekšlietu ministrijas apvienošanas iespējas vai to precīzu funkciju un atbildības jomu sadali bez nevajadzīgas dublēšanās, kā arī veidot kopēju izglītības un mācību iestādi valsts aizsardzības struktūru speciālistiem.

Jāņem vērā daudz kopīgu un integrētu uzdevumu AM un IeM struktūrās, piemēram, 2006. gadā NATO augsta līmeņa sanāksmes drošības un kārtības jautājumu nodrošināšana, mūsdienu drošības riski: terorisms, masu iznīcināšanas ieroču izmantošanas iespējas, kiberkarš utt., kuru neitralizācijā piedalās gan AM, gan NBS, gan IeM personāls. Dalība SO gan miera ieviešanas operācijās, kas ir galvenokārt NBS uzdevums, gan miera uzturēšanas operācijās, kur var piedalīties arī policisti, jūras un gaisa novērošanas sistēmu, Baltijas jūras līča kuģu un gan GS, gan IeM helikopteru apkalpojošais personāls. Var nosaukt vēl uzdevumus un AM un IeM personāla kopējās darbības jomas.

Priekšlikums. Veidot Latvijas Nacionālo drošības (varbūt var palikt nosaukums „aizsardzības”) akadēmiju (NDA), kas būtu valsts akadēmija un pildītu AM un IeM pasūtījumus. Akadēmijas sastāvā vai metodiskā pārraudzībā būtu gan Aizsardzības, gan Robežsardzes, gan Policijas koledžas.

Latvijas NDA apmācāmie uzsāk kadeta kandidāta kursu Alūksnes Mācību centrā, kur galvenā uzmanība tiek veltīta jauniešu sākotnējai sagatavošanai dienēt un strādāt militarizētās struktūrās. Viņi tiek iepazīstināti gan ar reglamentiem un citiem normatīvajiem aktiem, gan mācīti rīkoties ar ieročiem, gan strādāt komandā, notiek valstiskā audzināšana, fiziskā sagatavošana utt. Tālāk daļa no viņiem var turpināt saīsinātu vai pilnu studiju kursu koledžās savā specialitātē. Piemēram, Aizsardzības koledžas filiālē, Cēsīs (Cēsu Instruktoru skolā), kur daļa kadetkandidātu var apgūt pilnu kursu un palikt dienēt NBS instruktoru (apakšvirsnieku) sastāvā, bet pārējie apgūst saīsinātu kursu un tiek uzņemti NDA Aizsardzības fakultātē un mācās 4 gadus, iegūstot militārās vadības bakalaura grādu dažādās specializācijās.

Kvalifikācijas prasības, kas izstrādātas gan AM, pirmkārt, NBS, gan IeM struktūrās, iesniegtas Izglītības un zinātnes ministrijā (IZM) un apstiprinātas Ministru kabinetā. Ņemot vērā šīs prasības, NDA izstrādā savas studiju programmas un saskaņā ar tām sagatavo atbilstošus speciālistus. Pasūtītāji, piemēram, NBS, aktīvi piedalās Valsts eksāmenu komisijā (VEK) un aktīvi atzīmē sagatavoto speciālistu atbilstību MK apstiprinātajām prasībām. Šie VEK akti ir normatīvais dokuments NDA darbības uzlabošanai.

NDA ir specializētas katedras un kopējas akadēmiskās katedras, piemēram, Tiesību zinātņu katedra vai Eksakto zinātņu katedra, kas ir atbildīgas par tādiem priekšmetiem kā matemātika, fizika, statistika utt., Fiziskās kultūras vai Krīzes pārvaldes katedra utt. NDA tiek apgūtas bakalaura un maģistra studiju programmas, darbojas kopēja doktorantūra, kas atbalsta zinātnisko darbu NDA Zinātņu centrā.

NDA ir savs Zinātņu centrs, kas veic pētījumus gan valsts iekšējās, gan ārējās drošības jautājumos, aktīvi piedalās Nacionālās drošības koncepcijas un Valsts militārās stratēģijas izstrādē. Zinātnisko pētījumu galvenie pasūtītāji ir AM, pirmkārt, NBS un IeM struktūras. NDA varētu finansēt no AM aizsardzības budžeta. IeM nebūtu jāpasūta un „jāpērk” civilās augstskolās sagatavoti speciālisti.

Dažādās specialitātēs MK ir noteicis dažādus izmaksu koeficientus. Vislētāk ir sagatavot juristus, kur koeficients ir 1, bet visdārgākā ir speciālistu sagatavošana aizsardzības jomā, kur MK noteiktais koeficients ir 6. Zinot šos koeficientus un pieprasīto speciālistu skaitu, var aprēķināt nepieciešamās naudas daudzumu. Vienlaikus ir noteikts pasūtījuma minimālais speciālistu skaits, jo, piemēram, var gatavot vienu speciālistu, bet tas ir dārgi, ja viņam vienam īsteno studiju programmu.

Koledžas varētu būt atbilstošās ministrijas finansējumā, un NDA veiktu metodisku koledžu vadību, kaut gan šis jautājums ir jāpēta detalizētāk. Tas attiecas arī uz pārējiem jautājumiem, jo konceptuāli NDA izveide šķiet loģiska rīcība.

Akadēmijas statuss kopš dibināšanas nav mainījies, ir tikai dažādas akadēmijas statusa interpretācijas. Akadēmijas dibinātājs ir MK, un tikai tam ir tiesības mainīt akadēmijas statusu. Akadēmijas apvienošana tika apspriesta jau deviņdesmito gadu sākumā, kad tika dalīta teritorija starp akadēmijām un izstrādāti noteikumi par komunālajiem maksājumiem, jo akadēmijas teritorijas ēkas saņem kopējus komunālos pakalpojumus.

Tajā laikā aizsardzības sistēmas pamatuzdevums bija veidot NBS un pašiem plānot savas valsts aizsardzību pret ārējiem ienaidniekiem. Akadēmija bija gan augstskola, gan NBS kaujas vienība (kara laikā NAA bija plānota kā kaujas vienība), tādēļ apvienošana ar Policijas akadēmiju nebija loģiska.

Tagad Latvija ir NATO un ES dalībvalsts, kuras militārās stratēģijas pamatprincips ir kolektīvā aizsardzība, tādēļ NAA primāri ir augstskola. Tāds bija un ir mūsu redzējums par NDA izveides loģiskumu, iespējām un pamatojumu. Mēs savus priekšlikumus iesniedzām arī NAA, NBS un AM vadībai.

Pēdējos gados ir vai vismaz bija izveidojusies diezgan neloģiska situācija. Aizsardzības zinātņu pētnieciskais centrs (AZPC) piedāvāja veikt pētījumus militārās zinātnes jomā gan par NBS vietu valsts drošības sistēmā, gan par terorisma draudiem Latvijā, gan par NBS karavīru dienesta motivāciju, gan par militārās izglītības jautājumiem utt. Aizsardzības ministrija paskaidroja juridiskās problēmas ļaut piedalīties AZPC ministrijas rīkotajos konkursos. AZPC pieteikti pētījumi netiek finansēti, un to izpilde ir apgrūtināta. Piemēram, saņemot ap 1300 virsnieku un apakšvirsnieku aizpildītās anketas par motivāciju dienēt NBS, šī informācija jāievada datorā un jāapstrādā. Tas ir ietilpīgs darbs, kas neprasa augsti kvalificēta personāla darbu, bet to

nākas darīt habilitētam inženierzinātņu doktoram, jo nav resursu līguma noslēgšanai ar kādu cilvēku par šo darbu. Paradokss jau ir arī faktā, ka, piemēram, veicot pētījumu par terorisma iespējām Latvijā un ievietojot pārskatu Latvijas Nacionālajā bibliotēkā, mēs saņemam priekšlikumu no Jāņa Rozes izdevniecības izdot grāmatu par šo jautājumu 5000 eksemplāru lielā metienā un bez mūsu dalības finansējumā. AZPC nevar veikt finansiālo darbu, un mums nācās atteikt. Viņi piedāvāja arī iztulkot un izdot grāmatu angļu valodā, jo esot pieprasījums no ES. Neoficiāli mūsu materiālus izmanto citas organizācijas, bet vienlaikus AZPC tiek pārņemts par pārāk lielu uzsvaru uz militārās zinātnes teorētisko pusi. AZPC ir vismaz bija rekomendēts vairāk veikt praktisko jautājumu izpēti, piemēram, par zibensnovēdēja izmantošanu uz kuģa. Praktiskie jautājumi ir svarīgi, bet bieži šos jautājumus var risināt inženieris, bet teorētiskie stratēģiskā līmeņa jautājumi ir jārisina cilvēkiem, kam ir laba akadēmiskā darba un militārā dienesta pieredze.

Galvenais ir skaidrot sabiedrībai par NBS vietu Latvijas drošības sistēmā un nozīmi Latvijas neatkarības saglabāšanā un nostiprināšanā, kā arī Latvijas iedzīvotāju un valsts fiziskajai drošībai kopumā. Mūsu fiziskā drošība ir vides drošība, kurā mēs dzīvojam.

Nosaukums var palikt arī NAA, jo vārdam „aizsardzība” ir plašs skaidrojums. Gan AM, gan IeM struktūras rūpējas, pirmkārt, par savu iedzīvotāju un struktūru fizisko drošību vai aizsardzību.

SECINĀJUMS: Latvijai ir vajadzīga nacionāla augstskola, kur gatavot speciālistus valsts drošības struktūrām. Sākotnēji NAA ir jāklūst par pilntiesīgu Latvijas augstskolu, kas spētu sagatavot mūsdienīgus, NATO prasībām atbilstošus virsniekus.

Atsauces

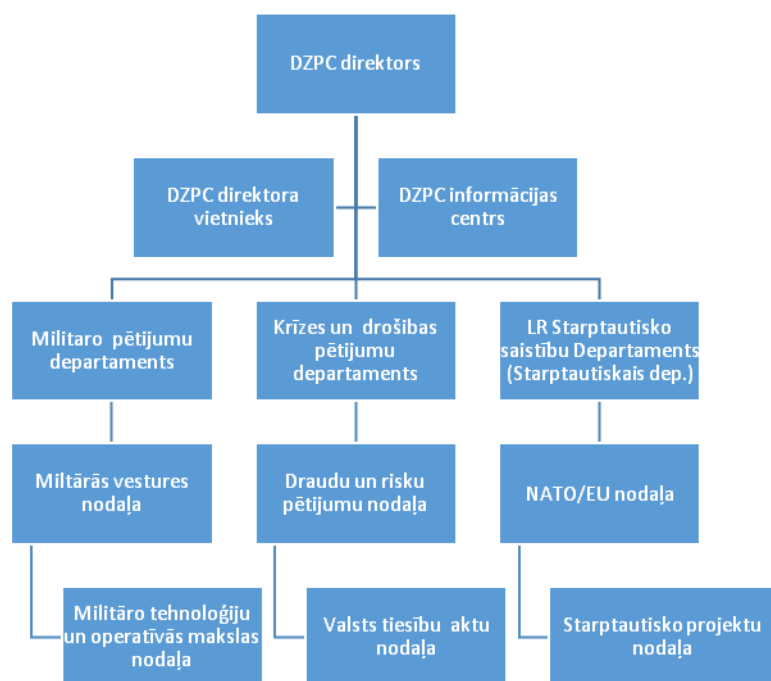
1. Latvijas Republikas Nacionālā aizsardzības akadēmija. Pārskats par darbu 1993.gadā.
2. www.kreslins.lv K. Krēsliņa grāmata „Gods kalpot Latvijai”
3. Pārbaudes materiāli. O.Kostandas komisija (31.01.1994. – 05.02.1994.). - R., 1994.
4. Pārskats par Nacionālo bruņoto spēku štābu treniņu. - R., 1994.
5. Kārlis Krēsliņš. Baltijas militārā alianse: par un pret (Viedoklis par Baltijas valstu militāro integrāciju). Baltijas valstis likteņgriežos. Rakstu krājums. Dr. Tālava Jundža redakcijā. - R.,1998. 351.-361. lpp.
6. Nacionālās drošības likuma 11.pants.
7. http://doc.mod.gov.lv/lv/militara_zinatne/2011/4/

LR NBS militārās zinātnes un izglītības ilgtermiņa attīstības pamatnostādnes

no A. Pavloviča maģistra darba projekta

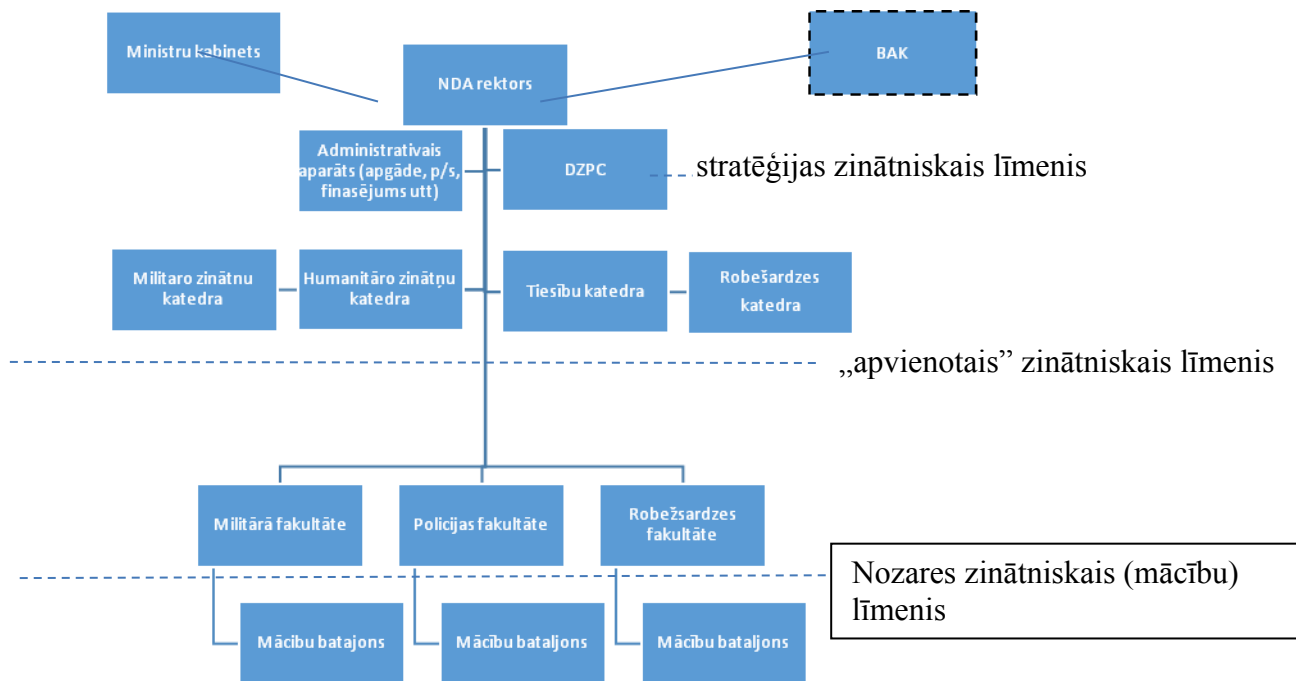
4. 5. „NDA izveides plāns”

Sakarā ar LR amatpersonu totālu negatavību un iekšēju pretestību radikālām pārmaiņām, kas rodas sakarā ar NDA izveidi, NDA ir jābūt paredzētam ieviešanas procesa pirmajam elementam - **Drošības zinātniskais pētnieciskais centrs (DZPC) izveidi uz NAA bāzes**. DZPC struktūra ir parādīta 13. attēlā. Funkcionālie pienākumi izriet no katras nodaļas nosaukuma. DZPC galvenais uzdevums: **nodrošināt Nacionālā drošības koncepta un tām pakārtota stratēģisko plānu sagatavošanu, korigēšanu un īstenošanas kontroli**.

13.attēls. Drošības zinātniska pētnieciska centra struktūra

Autors piedāvā DZPC organizēt, izmantojot Baltijas aizsardzības koledža (BAK) shēmu un organizācijas piemēru, kad DZPC direktors tiek iecelts amatā (kā BAK komandants) pēc rotācijas principa (starp NBS, VRS un VP struktūrām) uz trīs četriem gadiem. Absolūti skaidrs, ka tiks novērotas zināmas grūtības kompetences un profesionāla brieduma ziņā, teiksim, atrast DZPC Direktoru no VRS (Piezīme: vēlams, lai DZPC direktors būtu kā minimums ģenerāļa pakāpē), bet pirmo gadu grūtības arī noteikti "disciplinēs" VP un VRS, novirzot šīm struktūrām domāšanu arī stratēģiskā virzienā. Pēc savas rašanas būtu jāuzdod DZPC turpināt „apvienošanas projektu”, lai izveidotu apvienotu mācību struktūru NDA ar apmācības kursiem. NDA galvenās sastāvdaļas (darbību virzieni): administratīvais elements, personālvadība, finanses (grāmatvedība), mācību apgāde, nodrošinājums, apsardze, informācijas tehnoloģijas, drošības zinātniskās pētniecības centrs (DZPC), vadības un ekonomikas mācību disciplīnas, humanitāro un eksaktas disciplīnas, sports, militārās, juridiskās (likumdošanas) un robežsardzes disciplīnas. NDA struktūra ir parādīta 14. attēlā.

4.6. NDA mācību programma

Nosacīti trīs mācību fakultātes ir apvienotas „bataljonos”, ņemot vērā apmācības virzienus. NDA apmācības programma tiek veidota atkarībā no gandrīz 70% „korelācijas” starp NAA, VRS koledžas un VPK apmācības programmām. NDA diploms pēc akreditācijas tiek atzīts visās ar valsts drošību saistītās struktūrās. Mācību programmas struktūra:

1) **Mācību programmas kopēja daļa** (NBS, VRS, VP studentiem) 2-3gadi: 1. Militāro priekšmetu bloks (piemēram: indoktrinācijas „izdzīvošanas” kurss Alūksnē: 2-3 mēneši). 2. Visās - humanitārā disciplīna. 3. Tiesību zinātņu kopējais bloks. 4. Valsts drošības disciplīnas: krīzes vadība, risku un draudu analīze utt. (nosaka DZPC);

2) **Mācību programmas profesionālā daļa** (1-1,5 gadi): visi „kreditpunkti”, kuriem nav korelācijas (sk. p.3.4.1.) un kas ir tikai profesionāli kursi.

NDA akadēmiskās brīvības nostiprināšanai būs jānodrošina NDA rektora ievēlšana pēc būtības (pēc rotācijas) un tad administratīva iecelšana amatā. Jāizdara attiecīgi grozījumi valsts saistītajos normatīvajos aktos. Ņemot vērā militāro un vispārējo civilo studiju savienošanas specifiku, noteikti būs jāpilnveido mācību process e–studiju īstenošanas variantā. Tālmācības centra funkcijas būs katras fakultātes kompetencē. Rezerves scenārija atbilstošajā atbalsta plānošanā jāpiemēro modulāra pieeja. Tas nozīmē tādas funkcionāli specifiskas un patstāvīgas organizācijas izveidi, kura varētu tikt savietojama ar jebkuru citu organizatorisku shēmu.

Būs jālīdzsvaro NDA uzbūves elementi saskaņā ar reālām vajadzībām un resursiem proporcijā vispārējais personāla - 40% un akadēmiskais attiecīgi 60%. NDA militārā segmentā jāizveido Spēku veidu militāro zinātņu fakultāte, kuras sastāvā jābūt triju spēku veidu apmācības virzieniem, respektīvi GS (Kremenčugas skola), JS (Latvijas Jūras akadēmija), SZS (NDA

pamatstruktūra). Katrā ziņā DZPC galvenais uzdevums ir izveidot mācību programmas un to izpildes metodiku.

Secinājumi un priekšlikumi

Secinājumi

1. Starptautiska prakse, militāri politisko alianšu eksistences vēsture, kā arī NATO notiekošie procesi liecina, ka militārā zinātne ir vispārējās zinātnes un izglītības sistēmas neatņemama un svarīga daļa.

2. Militārā zinātne ir fundamenta valsts drošībai, tā attīstās kopā ar politisko un ekonomisko situāciju, ir nacionālo un alianses darbības instruments, kas ir ārkārtīgi atkarīgs no pieejamajiem resursiem un valsts struktūru nostājas.

3. Militārā zinātne un militārā izglītība ir valsts drošības fundamentāls kopums.

4. Militārās zinātnes attīstības centrs Latvijā ir NAA.

5. Militārās zinātnes jomā ir izveidojusies kritiska situācija: tā nenodrošina Nacionālā drošības koncepta īstenošanu.

6. Racionāls risinājums ir NDA izveide, resursus apvienojot. Tādā veidā tiks centralizēts valsts drošības koncepts un tiks novērsts mācībspēku trūkums.

7. Valsts policijas koledža, VRS koledža. NAA mācību programmās tiek novērota 70% korelācija –tātad ir iespēja apvienot mācību programmas, sevišķi humanitāro disciplīnu blokos.

Priekšlikumi:

1. Izveidot Nacionālu drošības akadēmiju, kurai noformulēt uzdevumu gatavot NBS, Valsts policijas un Robežsardzes speciālistus ar bakalaura diplomu, bet primārais nolūks un uzdevums: nodrošināt Valsts Nacionāla drošības koncepta īstenošanu.

2. Pirmais solis no NDA izveides plāna: jāpārveido NAA AZPC par Drošības pētniecības institūciju ar topošas NDA augstskolas autonomās sastāvdaļas statusu. Zinātniekiem, apvienojoties militārajā un valsts aizsardzības jomā, tiks nodrošināta nepieciešamā akadēmiskā neatkarība, lielāka rīcības elastība sadarbībā ar valsts drošības struktūrām un tiks veicināta drošības zinātnes konkurētspēja ne tikai valstī, bet arī nozares brīvajā tirgū ES un NATO kontekstā.

1. NDA funkciju efektīvākai izpildei un resursu racionālai izmantošanai jālīdzsvaro NDA mācībspēku sastāvs: skatīt MD 13.attēlu.

2. Akadēmiskās brīvības nostiprināšanai būs jāizdara atbilstoši grozījumi: LR normatīvo aktu izmaiņas: NDA rektoru ieceļ amatā pēc Ministru kabineta (!) ieteikuma. NDA rektors pirms tam tiek ievēlēts saskaņā ar Augstskolu likumu.

3. Virsnieka statuss ir asociēts ar augstāko izglītību.